

یادداشت

درخت‌هایی که بر قامت میراث فرهنگی تبر شده‌اند

احداث کارخانه چوب در جاده اختصاصی چغاز نیل

| علی درویشی |

| رئیس انجمن دوستداران میراث فرهنگی شوش |

دشت شوشان بدون شک بهشت باستان‌شناسی ایران است. در قلب این سرزمین کهن شهر شوش قرار دارد. شهری که پیشینه‌اش ناشی به بلندای شوش است، اما شوش کهن که در طول تاریخ تهاجم و تاراج بشمار می‌رود، به خود دیده و دوباره قد علم کرده‌است، با دشمنی جدید و عجیب مواجه شده‌است، هیولایی به نام توسعه‌شهری.

شهر شوش جدید که هویت خود را ام‌دیون محوطه جهانی شوش است، تبدیل به دشمن تا بن دندان مسلح شده که هر روز به پناه ساختارهای شهری، امکانات و پیشرفت در منطقه با مجموعه میراث به تعارض می‌رسد و عجیب این است که مسئولان شهر شوش راه‌حل را حذف محوطه می‌یابند. کار به جایی رسیده است که هر مشکلی در محیط شهری، میراث فرهنگی وجود داشته باشد، ادبیاتی چون «میراث مشکلات را حل کند و اگر نه حلش می‌کنیم» سال‌هاست بین مسئولان شوش رایج است. البته دوستداران میراث هم به این ادبیات آشنا هستند و منتظر روزی هستند که مسئولان شهری بالاخره متوجه بشوند که میراث فرصت است، نه تهدید. اما

امان از روزی که دوستان از پشت خنجر می‌زنند. کلنگ احداث کارخانه پاک‌چوب در زمینی به مساحت ۵۴۴هکتار با حضور جمع‌زایدی از مسئولان کشوری و استانی و شهرستانی شوش در جاده اختصاصی چغاز نیل به زمین زده شد. این مجموعه به فاصله بسیار کمی از محوطه و مجموعه مفت‌تپه قرار دارد و در حریم محوطه می‌واقع است از طرفی تپه «خرانت» در مجاور آن قرار گرفته‌است. علاوه بر آن در کریدور مصوب گردشگری سه اثر ثبت جهانی خوزستان واقع است که متأسفانه هم حریم‌منظر وهم بافت زمین‌شناسی و منظر طبیعی منطقه را به‌شدت به چالش می‌کشد. نکته جالب این است که این پروژه دارای مجوز میراث فرهنگی است. مدیریت اداره شوش مدعی است که این مجوز با فشار مدیریت تهر استانب صادر شده است. اما مگر کارشناسی استعلام پروژه را کارشناسان باستان‌شناسی اداره شوش انجام نداده‌اند و امضا آنها ای مجوز مشاهده نمی‌شود؟ اگر مدیریت اداره شوش به غیر از حفظ جایگاه و صندلی مدیریت خود به حفظ میراث می‌اندیشید، آیا نمی‌توانست با گزارش مستقیم به مراجع بالاتر در سازمان میراث مشکل را برطرف کند؟ ماجرای نامه مجوز صادرشده می‌تواند برای وضع اشتغال در حوزه میراث فرهنگی و حقوقی به الگویی تمام‌عیار تبدیل شود. در ابتدای نامه لابلیل صدور مجوز توسعه اشتغال و خدمت‌رسانی عنوان می‌شود (یعنی میراث فرهنگی برخلاف تمامی جهان در شهر شوش مانع توسعه و اشتغال است). در ادامه اشاره شده‌است که این اداره با طرح کاشت درختان بدون تأسیسات جانی موفقیتش دارد. در ابتدا باید پرسید جناب کارشناس محترم آیا طرح ۵۴۴ هکتاری درختکاری نیاز به تسطیح، زهکشی و کاتال آبپاری و لوله‌گذاری ندارد؟ آیا تمام این فعالیت‌ها منجر به آسیب و تخریب آثار تاریخی نمی‌شود؟ فعالیت دهها دستگاه ماشین آلات سنگین تسطیح، خود گواه این ماجرا هستند. از طرفی اشتغال‌فراوری لوله‌گذاری بلی‌آبتین می‌داند که در صورت شادابی دیگر است. بدیهی است که حفظ صندلی از واجب واجبات است. در این مجوز حتی تأکید شده‌است که محصور کردن زمین‌ها مجاز نیست. جالب این است که هم محدوده محصور شده و هم هفته گذشته کلنگ احداث کارخانه به زمین زده شده‌است. قسمت‌بعدی این مجوز در نوع خود شاهکار است. در این قسمت کارشناسان خبره میراث در قامت کارشناس جنگلداری و گیاهشناسی ظاهر شده‌واصلطی جدید در این عرصه اختراع می‌کنند که به حق جادو یه‌نامه‌شان ثبت شود «درخت پارینه سنگی مدعی» هر قدر آشنا به حوزه درخت و گیاه و جنگل می‌داند که در اصلط‌چاهی تخصصی گیاهان به سه دسته‌علفی، درختچه و درخت تقسیم می‌شوند. درخت پارینه سنگ‌معمق و با حداقل نفوذ شاهکار است. درخت معرفی شده برای کاشت در این عرصه درخت اکالیپتوس است که از گونه‌های وارداتی مهاجم به حساب می‌آید. در این نوشته میحث مورد نظر مضرات زیست‌محیطی این گونه نیست و گرنه هر کارشناس آگاهی می‌داند که این گونه چه بر سر سرده‌های آب و زیرزمینی منطقه می‌ورد. نکته قابل توجه برای صادرکنندگان این مجوز این است که عمق متوسط ۲۰ متر است که برای نابودی آثار و بقایای زیرزمینی اگر افزایش تسطیح، ریشه‌کالیپتوس، زهکشی و جان‌سالم به در بپردازند، کافی است. افزایش زیست‌محیطی این مجوز ادامه‌دار است و کارشناس مربوطه هم‌خوانی پروژه مورد نظر را با پیشه‌های کرخه و دز خواستار می‌شود. با تشکر از کارشناسان دلسوز میراث فرهنگی، از آنها خواهشمندیم که حوزه تخصصی خود را جدی بگیرند تا در آینده شاهد صدور چنین مجوزهایی که متأسفانه کمتر از قرار داد ننگین تر کمانچای نیست، نباشیم. متأسفانه مجری طرح به‌خوبی با روند استعلام پروژه‌ها در سازمان میراث آشناسد و بسیار هنرمندانه از نقطه‌های کور مجوزهای صادرشده پهرمی برد. در حالت خوشبینانه باید آن را از هوشمندی این مجموعه بدانیم. از طرفی به نظر می‌رسد با صدور چنین مجوزهایی، وجود بخشی تحت عنوان «واحد حقوقی» در سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری زیادی قابل حذف است. وجود گاف‌ها و راه‌های در رو بسیار زیاد قانونی و در لایه‌ای واژه‌های این مجوز پنهان شده‌اند. نشان از عدم راجع آن به‌واحد حقوقی دارد. نشان از ناآگاهی این بخش به پیچ‌خ‌های قانونی و قضایی است. در نهایت وجود چنین طرح‌هایی به پناه پیشرفت و توسعه و به‌عاشی نابودی میراث فرهنگی، خرابی است که به‌اشفاق صندلی‌ها بداندند که به پنهان ثبت خواهد شد.

زنان

در نخستین جشنواره زنان، خانواده و رسانه مطرح شد

نیمی از رسانه‌ها در دست زنان

◀ جهانگیری، معاون اول رئیس جمهوری: برخی رسانه‌های مخالف دولت از جنگ روانی علیه دولت استفاده می‌کنند

◀ نرگس جودکی خبرنگار «شهروند» نفر دوم بخش گزارش نویسی توصیفی در حوزه زنان شد

شهروند دپرواز صبح خیلی‌ها به کتابخانه ملی آمده بودند تا در مراسم نخستین جشنواره زنان، خانواده و رسانه شرکت کنند؛ از شه‌پندخت مولودی، معاون رئیس جمهوری در امورسوز زنان و خانواده که خود بر گزارکننده جشنواره بود و اسحاق جهانگیری، معاون اول رئیس جمهوری و رضا صالحی امیری، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و همسر رئیس جمهوری، تا محمود دعایی، مدیر مسئول روزنامه اطلاعات، مراسمی که با سخنرانی وزیر ارشاد شروع شد و با اعلام برندگان اول رئیس جمهوری و رضا صالحی امیری، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی نخستین سخنران رسمی این مراسم بود. او بابیان اینکه عدالت و رعایت توازن با عدالت جنسیتی در جامعه برقرار می‌شود، گفت: «زنان عاملان اصلی توسعه‌انسانی در جامعه ایران اسلامی هستند. نمی‌توان از تغییر و اصلاح در جامعه سخن گفت و عاملان اصلی آن یعنی زنان را نادیده گرفت. رسیدن به فرهنگ مدرار وحدت و همبستگی، جز با کمک و همراهی زنان امکان پذیر نیست. هر گونه تغییر الگو در جامعه جز با تکثیر زنان میسر نمی‌شود و ما نمی‌توانیم تغییر سبک زندگی را بدون حضور زنان مشاهده کنیم.» صالحی امیری معتقد است که در شرایط فعلی وضع اشتغال، آموزش و مشارکت اجتماعی زنان ایران اسلامی از شرایط مطلوبی برخوردار است. «در جامعه‌ای که آن فرهنگ حرف اول آن را می‌زند و رسانه‌های خودت را به درستی انجام می‌دهد، زیست فرهنگی مهمترین ذغدغه آن است. نمی‌توان توسعه فرهنگی را بدون نیمی از جامعه پیش برد.»

برخی رسانه‌های مخالف دولت از جنگ روانی علیه دولت استفاده می‌کنند

اسحاق جهانگیری، معاون اول رئیس جمهوری سخنران دیگری بود که پشت تریبون رفت و با اشاره به نقش و نفوذ رسانه‌ها در افکار عمومی جامعه، از عملکرد برخی رسانه‌ها انتقاد کرد. «متأسفانه برخی رسانه‌ها در سال‌های اخیر نشان دادند که از حاکمیت مردم در سرنوشت خود و روی کار آمدن جریان اعتدال و عقلانیت در کشور راضی نیستند و راهی برخلاف نقش و رسالت رسانهای برگزیدند. شاهد این معنا نیز عملکرد برخی از رسانه‌های مخالف دولت است که به جای نقد سیاست‌های دولت از نوعی عملکرد جنگ و جنگ روانی علیه دولت استفاده می‌کند و بعضاً با وجود اینکه از سرمایه‌های عمومی استفاده می‌کنند، در تلاشند تا در اندران مردم از دولت و مجلس برآمده از رأی آنها تصویر ناآرآمد نشان دهند.» جهانگیری از رسانه‌های مخالف دولت خواست تا امنیت کشور را حفظ و از آشفتگی جلوگیری کنند: «ایران در جهان امروز و منطقه پر مخاطره و ناآمن غرب آسیا هستیم. آرام و امن و رو به توسعه است و دولت نیز عزمی جز حاکمیت قانون، مبارزه با فساد و پیشرفت و توسعه کشور ندارد. در همین راستا از همه رسانه‌های مخالف دولت می‌خواهم که جامعه ام و نظام مقتدر و برخوردار از رهبری آگاه و هوشمند ناآمن، ناتوان و آشفته نشان ندهند.» به گفته معاون اول رئیس جمهوری، نقش ملی و تاریخی رسانه‌ها در شرایط فعلی می‌تواند ترغیب عموم به فهم مسائل ملی و دعوت آنها به گفت‌وگوهای عقلانی به دور از سو‌طعن و تنش بر سر مسائل مختلف باشد: «ما نیازمند شکل‌گیری گفت‌وگوهای ملی بر سر مسائل ملی و اساسی کشور آن هم بدون سو‌طعن و ایجاد تنش در جامعه هستیم.» او در ادامه به نگاه مرحوم آیتالله هاشمی رفسنجانی به زن و نقش آن در جامعه اشاره کرد: «آیتالله هاشمی رفسنجانی یکی از روشن‌بینانه‌ترین نگاه‌ها را از منظر دین به زن داشتند. ایشان نه تنها در حضور زن در اجتماع به کمترین محدودیتی قائل نبودند، بلکه با غلبه بر تحجر و بست‌های غلط در این زمینه از پیشگامان اسلام در دوران معاصر بودند. رئیس فقیدمجمع تشخیص مصلحت‌نظام به‌توانمندی و نقش زنان در سطوح مختلف باور داشتند و در این مسیر تا جایی که امکان داشت، راهگشا بودند.» او ادامه داد: «رسانه‌های تاریخی هاشمی است که خانواده و نوع برخورد ایشان با همسر و فرزندان گویای مسائل بسیاری است. ایشان برخلاف فرهنگ رایج در محیط‌های سنتی در تمامی نوشته‌ها و گفته‌ها همسر و دختران خود را به نام خطاب می‌کردند و این موضوع باعث شده که عامه مردم نام زن و دختران ایشان را بگذارند.» جهانگیری با بیان اینکه یکی از واقع‌بینانه‌ترین رویکردهای سیاسی امروز نیست به رسانه و نقش آن نگاهی است که خانواده و نوع برخورد ایشان رفسنجانی به رسانه‌ها داشت، گفت: «ایشان فردی متفکر و سیاستمداری هوشمند و قویه‌زمانه‌شناسی بودند که به درستی هم جهان کنون را می‌شناختند و هم از نقش مولفه‌های اثرگذار روی آن هم‌جمله رسانه‌ها آگاهی داشتند.» جهانگیری زمینه‌سازی برای گفت‌وگو

جامعه

سلامت

وزیر بهداشت یک‌هزار تخت روانپزشکی را در کشور به‌صورت

همزمان افتتاح کرد

۴۰ هزار بیمار روان بدون «تخت»

◀ قاضی‌زاده هاشمی: در آینده شایع‌ترین بیماری که بشر از آن رنج خواهد برد، بیماری‌های اعصاب و روان است

شهروند همزمان یک‌هزار تخت روانپزشکی در کشور افتتاح شد، اما طبق گفته وزیر بهداشت، هنوز ۴۰ هزار تخت برای تأمین نیاز بیماران لازم است، چرا که «درحال حاضر یک تخت‌های موجود حدود ۸ هزار ۱۰۰ سال گذشته است.» در حالی که اختلالات اعصاب و روان در جهان ۴۵۰ میلیون نفر را گرفتار کرده و از جمعیت ایران ۲۳درصد سهم دارد، وزیر بهداشت اعلام کرده است که همچنان باید از خود جامعه در برابر بیماری‌های اعصاب و روان مراقبت کرد؛ زیرا این موضوع در ایران و جهان جدی است و «در آینده شایع‌ترین بیماری که بشر از آن رنج خواهد برد، همین بیماری‌هاست.»

در همدین سفر حسن قاضی‌زاده هاشمی، وزیر بهداشت به اهواز یک‌هزار تخت بیمارستانی روانپزشکی جدید در کشور همراه ارایه خدمات نوین بسنه سلامت روان به صورت ویدئو کنفرانس افتتاح شد. صبح دیروز در حالی این تعداد تخت روانپزشکی در کشور در راستای اجرای طرح تحول نظام سلامت در ۳۱ دانشگاه علوم پزشکی، ۵۸ شهرستان و ۶۶ بیمارستان به بهره‌برداری رسید که خوزستان از این خلمات، ۱۲۰ تخت روانپزشکی جدید در سه بیمارستان و استان فارس هم ۲۰۴ تخت سهم داشت. در آغاز آیین افتتاح این تخت‌ها در سالن شهدای اهواز، وزیر بهداشت با گفتن از وضع آماری این بیماری در دنیا و وجود افسردگی در ۱۰ درصد جمعیت ۴۵ میلیونی مبتلایان به این اختلال، از روند رو به افزایش آن در دنیا گفت و شرایط ایران را که اکنون ۱۵ درصد از مبتلایان آن به اختلالات اضطرابی دچار هستند، چنین برشمرد: «گر کم‌خوابی، بی‌خوابی و اختلالات خلق و خسوی را به این امار اضافه کنیم، حدود ۳۳ درصد از مردم ایران به اختلالات اعصاب و روان مبتلا هستند که قابل توجه است و دولت‌ها در کشور کمتر به آن توجه داشته‌اند.» او با گفتن از مطلوبیت بیماران اعصاب و روان در سایر کشورها و کم‌توجهی به آنان، از قدمت وجود تیمارستان‌ها در ایران و البته ادامه ناشناختی مردم با اختلالات اعصاب و روان گفت: «تا ۱۵سال پیش در ایران، دارالمجانین یا تیمارستان وجود داشت اما به‌خاطر ناشناختی مردم با این بیماری، به بیماران اعصاب و روان انگ‌هایی زده می‌شود یا در دوره، اینها افرادی جزده می‌دانستند و آنها را می‌سوزانند و تصوری که‌رند که آن‌ها تحت‌تأثیر ارواح اهریمنی قرار دارند.» هاشمی در ادامه گفته‌ها افزود که دلایل بروز این دست بیماری‌ها اشاره کرد، عواملی که جنگ تحمیلی و جان‌باختن سالانه ۱۸ هزار نفر و موبلیت و مصدومیت حدود ۲۰۰ هزار نفر در سوانح، زندگی نوین و ماشینی، مشکلات خانوادگی، ازدواج‌های منجر به طلاق، اعتیاد به مواد مخدر، بیکاری و حوادث جادایی و ترافیکی از آن جمله‌اند.

بحث مناسب نبودن رفتارها با وجود آموزه‌های دینی و اخلاق اسلامی هم از دیگر موارد مورد اشاره وزیر بهداشت بود: «نگاه‌های آلوده، رواج دروغ، تهمت، بدگمانی و بدبینی در کشور می‌تواند از عوامل بروز بیماری‌های اعصاب و روان باشد. توجه بیش از پیش به مادیات، برتری و قدرت‌طلبی که از صفات مذموم انسان است، می‌تواند این بیماری را گسترش دهد، بنابراین جامعه باید به‌صورت مداوم خودش را پالایش کند.» هاشمی با تأکید بر نقش رفتار مسئولان در بروز بیماری‌های اعصاب و روان گفت: «آمارهای مربوط به اختلالات اعصاب و روان فقط منحصر به مردم نیست و در مسئولان هم ممکن است این اتفاق رخ دهد و خیلی بداست که مسئولی در موقعیتی اثر گذار باشد و مشکلات و اشکالات خود، انبییند.»

اضافه شدن تخت جدید یعنی تحت فشار بودن خانواده‌ها

او در بخش دیگری از گفته‌های خود به «حمایت‌های محدود» از سوی خانواده‌ها و دست‌گام‌های مسئولی چون وزارت بهداشت و رفاه از این بیماران اشاره کرد. «نگاه به بیماران اعصاب و روان باید تغییر پیدا کند. امروزه در کنار افراد مشهور در دنیا، روان‌شناسان و روانپزشک وجود دارد و برخلاف گذشته این موضوع عیب نیست بلکه یک هنر است.» از سوی دیگر او همچنین با اشاره به بیماری دوقطبی به‌عنوان یکی از بیماری‌های اعصاب و روان گفت: «متأسفانه به این بیماری توجه نمی‌کنیم.»

به گفته وزیر بهداشت اضافه شدن یک‌هزار تخت جدید روانپزشکی در سراسر کشور به معنای «تحت فشار بودن خانواده‌ها» در زمینه نگهداری از این بیماران است و این در حالی است که «دستگاه‌های حمایتی اعم از سازمان بهزیستی و دیگر سازمان‌ها توان حمایت از بیماران اعصاب و روان را ندارند و در برخی از مواقع نیز حضوری برای حمایت ندارند.» همچنین بیمه‌ها حدود ۵۰ درصد از این بیماران را می‌پذیرند و مابقی مدت بیماری برای این بیماران همچنان برهنه‌است. با این حال، او بر نقش خیران حوزه سلامت در کمک به این بیماران و نقش مردم خانواده‌ها در پیشگیری و در مان اشاره کرد و گفت: «بیماران اعصاب و روان نیاز به حمایت و مراقبت یعنی روان‌درمانی دارند.»

مسئولان برای آرامش عمومی تلاش کنند
پیشگیری از جمله مواردی بود که وزیر بهداشت به آن پرداخت و بعد از شرح عوامل موثر در بروز بیماری برای حل آن چنین نسخه‌ای پیچید: «اعتراف بیمار به داشتن بیماری اعصاب و روان مهم و موجب پیشگیری از درمان بیماری است. نقش خانواده‌ها در پذیرش بیماری فرزندان‌شان بسیار حایز اهمیت و حضور رسانه‌ها و صداوسیما برای پیش از ۲۰ درصد مردمی که مبتلا هستند، آگاهی‌بخش است.»

میز خبر

نامه‌مدیر کل میراث فرهنگی استان تهران به شهرداری

عملیات عمرانی در حریم کاخ گلستان فوراً متوقف شود

شهروند |مدیر کل میراث فرهنگی استان تهران با ارسال نامه‌ای به شهردار منطقه ۱۲ درخواست کرد، هر گونه عملیات عمرانی در حریم پایگاه جهانی کاخ گلستان فوراً متوقف شود.

رجبعلی خسروآبادی در این‌باره گفت: «تصمیم‌گیری در خصوص نتها اثر ثبت‌شده جهانی در استان تهران منوط به اعلام‌نظر معاونت میراث فرهنگی کشور و اداره کل پایگاه‌های جهانی است، و استان تهران براساس ضوابط از ادامه فعالیت عمرانی در حریم کاخ گلستان تا اعلام تصمیم نهایی جلوگیری خواهد کرد.» خسروآبادی در ادامه افزود: «مسئولان شهرداری منطقه ۱۲ قطعاً بعد از توقف ساخت‌وسازهای پروژه سرای دلگشا در منطقه بازار به حساسیت‌هایی که برای حریم کاخ گلستان در نظر گرفته شده است، واقف هستند و شرایط کنونی برای توقف عملیات عمرانی در منطقه گلپونددکار اجرا خواهند کرد.» مگر اساس گفته مدیر کل میراث فرهنگی استان تهران پرسنل بنگل حفاظت میراث فرهنگی استان تهران به صورت مستمر به توقف فعالیت‌های عمرانی تا ابلاغ تصمیم جدید نظارت خواهند داشت.

سرپرست هیأت کاوش باستان شناختی خبر داد:

کشف دست‌تراش‌های عصر نوسنگی و پارینه سنگی در غار انجیری

شهروند | سا کشف دست‌تراش‌های سنگی بازمانده از عصر نوسنگی و پارینه‌سنگی، فصل نخست کاوش باستان‌شناختی در غار انجیری مرودشت فارس پایان یافت. سرپرست هیأت کاوش باستان‌شناختی غار انجیری با بیان این که فصل نخست این کاوش فقط برای گمانه‌زنی و ارزیابی شرایط لایه‌های برجای آن آغاز شده بود، درباره یافته‌های این کاوش گفت: «علاوه بر تکه‌سفال‌های دوره آغاز ایلامی، می‌توان به دست‌تراش‌های سنگی بوازی‌گی‌های دوره نوسنگی و اواخر دوره پارینه‌سنگی اشاره کرد که با مقدار قابل توجهی بقایای جانوری مربوط به بز، گوسفند و گاو همراه بود.» به گفته دهه ۱۵تشدید منطقه مرودشت است که در اواسط و ثبت‌شده توسط مرودشت است که در اواسط سونیا شیردنگ غار انجیری از جمله غارهای بزرگ است. خوشبختی توسط مایکل روزن برگ باستان‌شناس آمریکایی در بررسی مرودشت شناسایی و به‌عنوان یک مکان پارینه‌سنگی معرفی شد. شیردنگ همچنین گفت: «این مکان در دو دهه گذشته بارها توسط پژوهشگران غرب پارینه‌سنگی موزه ملی و همچنین باستان‌شناسان جوان استان فارس بررسی شد و مجموعه مواد باستان‌شناختی به‌دست آمده از بررسی‌های سطحی آن مورد مطالعه قرار گرفت.»

به گزارش روابط عمومی پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری، این کاوش با همکاری بهترین متخصصان میان رشته‌ای طراز اول ایرانی داخل و خارج کشور و باستان‌شناسان ژاپنی-موزه-دانشگاهی توکیو که منبع مالی این کاوش را تأمین کردند، انجام شد.

جدول شماره ۱۰۳۹

۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱														
۲														
۳														
۴														
۵														
۶														
۷														
۸														
۹														
۱۰														
۱۱														
۱۲														
۱۳														
۱۴														
۱۵														

۷-OK- از مزملوات نقاشی- زن باشوهر

۸-داستان کوتاه- روش علمی- عبرت- زمین

۹-اشلی- مهاجم منچستر یونایتد- زادگاه نیما-

چراگاه ایالات

۱۰-فیلم مجیدمجیدی- بزرگراه-حرف همراهی

عرب

۱۱-خلیفه عباسی زمان امام باقر (ع)-از ماهی‌های

خوش‌خوراک-آمیزش اختلاط

۱۲- هرگز عرب- نگاه خیره- پول ژاپن- گوشت

گیاهی

۱۳- جاده فرودگاه- امتیاز ورزشی- چه وقت؟-

خیس

۱۴- حرکت گام‌گونه- مزه اسید- حشرات زهر دار

وموژی

۱۵-خودرو تشریفاتی- بنیان گذار سلسله زندیه

۱-شهر جای و کلوجه-اسبایی در ژیمناستیک

۲- سنگواره- اختراع گراهام بل- تیم فوتبالی در

یونان

۳- ناپایدار- منقار کوتاه- از صادرات مهم برزیل-

صدای برزب آب

۴- سیب آذری- رود آرام- آب تازی- عید

ووتنل‌ها

۵- گمان و خیال- پنجگانه بدن- سیاره سرخ

۶- بسوز خردبار- غیر مستقل- صاحب بوستان و

گلستان